

Enota za pedagoško dejavnost

V pričujočem prispevku podrobneje predstavljamo pedagoško dejavnost v Loškem muzeju. Obdobje, dolgo šest desetletij, smo razdelili na posamezna desetletja, skozi katera predstavljamo obseg in značaj vzgojno-izobraževalnega dela v muzeju od ustanovitve leta 1939 do danes.

Obdobje 1939–1949

Loški muzej je bil za obiskovalce slovesno odprt 27. avgusta 1939 v nekdanjem Rotovžu na Mestnem trgu. Po podatkih, ki so nam na voljo, je pedagoško delo v muzeju potekalo od same ustanovitve dalje¹. Tako lahko preberemo, da *«vodniška služba v Loškem muzeju obstaja prav toliko časa kot muzej»* ter *«da njen pomen in obseg raste skladno s porastom števila obiskovalcev»*². V muzeju so se torej vseskozi zavedali pomena pedagoške dejavnosti in si prizadevali, da bi muzejske zbirke čim bolj približali obiskovalcem.

V teh prvih letih delovanja muzeja so bili muzejski vodiči kar prizadevni člani Muzejskega društva oz. društveni odborniki sami, muzej namreč takrat še ni imel zaposlenih profesionalnih sodelavcev. Ko so bile 28. julija 1946 v Puštalskem gradu spet slovesno odprte muzejske zbirke, obogatene z novimi eksponati (Tavčarjeva in Kalanova zapuščina z Visokega, razširjena etnološka zbirka, živalska zbirka, zbirka cerkvene umetnosti in zbirka narodnoosvobodilne borbe), je muzej še vedno vodilo in upravljalo Muzejsko društvo, njegovi člani pa so opravljali tudi vodniško službo. Janez Eržen, predhodnik podpisane na delovnem mestu muzejskega pedagoga, se je okoli leta 1950 še kot otrok udeležil vodenja po muzeju. Takole se spominja: *«Priključil sem se skupini približno petnajstih obiskovalcev, ki jim je razlagal društveni odbornik Lovro Planina, in kmalu spoznal, koliko bolj zanimiv in poučen je ogled muzeja ob poslušanju njegove žive, včasih tudi šegave in vedre razlage kot pa prebiranje besedil»*³. Razumljivo je, da je bilo največ vodstev ob nedeljah, ko je bil tudi obisk v muzeju največji⁴.

Sklenemo lahko z ugotovitvijo, da so društveni odborniki v tem prvem obdobju poleg drugega muzejskega dela (zbiranje in strokovna obdelava ter čuvanje gradiva) sami volontersko opravljali tudi pedagoško delo v muzeju; očitno so se zavedali pomena, ki ga ima vzgojno-izobraževalna dejavnost za nadaljnji obstoj muzeja.

Obdobje 1949–1959

Za to obdobje je značilno, da je bil muzej vključen sprva v državni, nato pa v občinski proračun in je s tem pridobil status javne kulturne ustanove. Leta 1948 je

Ministrstvo za prosveto namestilo prvega upravnika, Karla Plestenjaka, ki se je posvečal predvsem urejanju muzejskih zbirk in zbiranju muzealij. Zaradi bogate arhivske zbirke je bilo leta 1952 v muzeju sistemizirano delovno mesto arhivarke, leta 1955 pa je bil nastavljen kustos za novo zbirko NOB, ki se je preselila v Dom Zveze borcev. Nedvomno so se vsi strokovni delavci v muzeju posvečali vzgojno-izobraževalnemu delu. Vendar so jim bili pri tem še vedno v pomoč člani Muzejskega društva, ki so vodili po zbirkah tudi mnogo kasneje, ko se je muzej že preselil na Loški grad⁸.

V sočasnih poročilih zasledimo, da se je takrat število obiskovalcev močno povečalo, kar na 10.000 letno, in je bilo tesno povezano s statusom oz. nazivom muzeja, saj se Loški muzej v tej zvezi imenuje pokrajinski muzej: *«Da se je uvrstil Loški muzej med pomembnejše pokrajinske muzeje, priča stalno naraščajoče število obiskovalcev in priznanje strokovnjakov. Leta 1946 je bilo obiskovalcev nekaj nad 1000; nato je število stalno naraščalo, tako da je bilo v l. 1954 in 1955 vpisanih po 10.000 obiskov. Loški muzej v polni meri opravlja svoje poslanstvo med mladino, izobraženstvom in preprostim ljudstvom. Obiskuje ga mladina iz cele Slovenije, delavske in prosvetne organizacije, številni pa so tudi inozemski gostje»*⁹. Iz poročila je razvidno, da jim je v muzeju uspelo v tem obdobju pritegniti k ogledu najrazličnejše skupine obiskovalcev in to v razmeroma velikem številu. Očitno je, da so sodelavci muzeja obiskovalcem namenjali vso pozornost; sklepamo lahko, da so bila vodstva po muzejskih zbirkah skupinam vedno na voljo. Torej so bila prav v tem obdobju, ko je muzej dobil prve profesionalne strokovnjake, tudi na področju muzejske pedagogike postavljena temeljna izhodišča za strokovno delo z obiskovalci in za obiskovalce.

V prizadevanje za večjo popularizacijo muzeja sodi zamisel Muzejskega društva, da bi *«bogato kulturno, gospodarsko in politično dejavnost daljne in bližnje preteklosti raziskovali in prikazovali v neki samostojni publikaciji»*, ki se je uresničila leta 1954 z izidom prve številke domoznanskega zbornika Loški razgledi. S tem so bili dani pogoji za predstavitev v muzeju zastopanih strok oz. muzejskih zbirk najširšemu krogu občanov, ki so bili hkrati tudi potencialni muzejski obiskovalci, kar je pripomoglo k večjemu obisku muzeja.

Če sledimo poročilom novega ravnatelja, Andreja Pavlovca, vidimo, da povečan obisk v muzeju (12.706 v letu 1957) ni bil naključen, temveč sad temeljitega strokovnega dela. Kaže na to, *«da si je muzej utrdil svoj sloves v šolah (posebno pri dijakih gimnazije, vajenske šole in osnovne šole v Loki»*. K povečanemu številu obiskovalcev so veliko pripomogle občasne razstave. Likovne razstave so pričeli organizirati v muzeju že leta 1956. Predstavili so dela tako domačih (Pavle Bozovičar, Ivan Grohar, Dore Klemenčič) kot tudi tujih slikarjev (reprodukcije Rembrandta). Najbolje je bila obiskana razstava Ivana Groharja, ki si jo je ogledalo kar 2.029 obiskovalcev¹⁰.

Vidimo, da si je muzej v tem času že znal poiskati nove obiskovalce tudi s specifičnimi oblikami muzejskega dela, to je s prirejanjem razstav. S predanim strokovnim delom in ob pomoči požrtvovalnih članov Muzejskega društva mu je uspelo svojo bogato kulturno dediščino predstaviti za tiste čase izredno velikemu številu obiskovalcev.

Obdobje 1959–1969

To obdobje zaznamuje preselitev muzejskih zbirk iz Puštalskega na Loški grad, slovesna otvoritev je bila 27. avgusta 1959. Nove zbirke so skušale čim popolneje, z več vidikov predstaviti škofjeloško ozemlje; na novo so bile urejene zbirke obrti, geološka in arheološka zbirka. Vodstvo muzeja si je tudi na področju vzgojno-izobraževalnega dela zadalo nove, ambiciozne cilje. Razmišljalo je, da bi *«moral muzej misliti tudi na vzgojo obiskovalcev ... zakaj ne bi prevzel likovne vzgoje mladine, ali kako drugo obliko dela, ki jo prakticirajo moderni muzeji? San Francisco Museum of Art ima v svojem programu koncerte, predavanja, pa tudi dopoldanski otroški razred ... Muzej ne sme biti cilj, muzej mora biti sredstvo družbene vzgoje. Zato bomo morali pričeti uvajati nove oblike dela z občinstvom.»*⁹. Ugotavljalo je, da šepa povezava s šolami, in predlagalo, da bi bilo za spoznavanje posameznih likovnih tehnik smotno izrabiti umetniške ateljeje na gradu, torej v neposredni sosesčini muzeja¹¹. V novih razmerah se je vodstvo muzeja čutilo dolžno, da izsledke muzejskih zbirk in občasnih razstav še v večji meri posreduje občinstvu. Pri tem pa si ni prizadevalo le za povečan obisk muzeja, temveč tudi za uvajanje novih, sodobnih oblik likovne vzgoje mladih.

Še preden je bil leta 1965 na Loškem gradu preurejen prostor za muzejsko galerijo, je muzej močno povečal svojo razstavno dejavnost. Ta se je odvijala na hodniku v zgornjem grajskem nadstropju in v pritličju Okroglega stolpa. Beremo, da so *«občasne razstave ... tudi v sezoni 1960/61 poživile delo muzeja in privabile veliko obiskovalcev»*¹². Med razstavami so bile tako zgodovinska, etnografska, prirodoslovna kot tudi fotografska in likovna razstava, pa tudi razstava Otroške risbe leta 1961, ki so jo priredili v počastitev 20-letnice vstaje v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger¹³. To je bila prva razstava otroških likovnih izdelkov v prostorih Loškega muzeja, predstavili pa so se mladi likovni ustvarjalci in likovni pedagogi osnovnih šol škofjeloške občine.

Kljub temu da številke v tem času kažejo lep obisk, več ko 21.000 v letu 1960, je bila s strani vodstva stalno prisotna skrb za večjo popularizacijo muzeja. Tem prizadevanjem se je pridružilo Muzejsko društvo in leta 1962 natisnilo prvi vodnik, ki vabi obiskovalce k ogledu muzejskih zbirk. *Loški grad in muzej: Vodnik po Loškem muzeju*¹⁴ najprej predstavi škofjeloško mesto in Loški grad, nato podrobno opiše posamezne muzejske zbirke in na koncu na kratko predstavi drugo muzejsko delo. Obiskovalca povabi tudi na bližnji Krancelj, kjer so bili leta 1955 restavrirani ostanke nekdanjega Zgornjega stolpa.

Decembra 1962 se je muzejskim zbirkam pridružil muzej na prostem na grajskem vrtu. Takrat se je število obiskovalcev po padcu, ki je sledil *«rekordnemu»* letu 1960, spet povečalo. V poročilu o delu muzeja zasledimo podatek, da je bilo v letu 1963 več kot 18.000 obiskovalcev in da so bile vse skupine, ki jih je bilo kar 241, deležne strokovnega vodstva¹⁵. Vendar si je muzej še naprej prizadeval za načrtno propagando in prisotnost v medijih. Tako beremo, da je bil v letu 1964 v dnevnem časopisu objavljen povprečno vsak mesec en članek o muzeju, pa tudi za televizijo in na filmski trak (*«Filmske novosti»*) je bilo posnetih kar nekaj prispevkov: *«... mnogo člankov so napisali člani kolektiva, ki se zavedajo, da ne smemo zanemarjati propagande»*.¹⁶

18. decembra 1965 je bila v muzeju slovesna otvoritev nove galerije, ki je omogočila razmah razstavne dejavnosti in privabila nove obiskovalce¹⁷. Muzejska galerija sprva ni bila namenjena izključno predstavitvi sodobne slovenske umetnosti, temveč tudi drugim strokam v muzeju, npr. umetnostni zgodovini in etnologiji. Obiskovalci so si v letu 1966 tu lahko ogledali razstave kopij srednjeveških fresk, modelov za mali kruhek, poslikanih znamenj itd.

Ravnatelj Andrej Pavlovec je leta 1966 podrobno predstavil problematiko in vizijo muzeja. Razmišljal je, da bi se moral muzej bolj približati poučnemu načinu prikazovanja ter bolje povezati s šolami in turizmom; poleg vodstev po razstavih je načrtoval še *izvedbo pogovornih večerov*, med nalogami, ki so bile načrtovane že pred leti, je omenil tudi ureditev prostora za *šolski razred*¹⁸. Po njegovem mnenju bi k večji vzgojno-izobraževalni vlogi muzeja veliko pripomogle prav občasne razstave, čeprav ostajajo zaenkrat še neizkoriščena priložnost, ker muzej še ni prodrl v šole in podjetja¹⁹.

Poglavje lahko sklenemo z ugotovitvijo, da je imelo vodstvo muzeja v tem obdobju, ki ga zaznamuje intenzivna razstavna dejavnost, pred sabo jasno vizijo sodobne muzejske ustanove, ki ima v enaki meri raziskovalni in vzgojno-izobraževalni značaj. Muzeju je s prirejanjem razstav in ob pomoči medijev uspelo privabiti številne nove obiskovalce. Pri tem ni zanemarjal neposrednega stika z muzejsko publiko; skupinam, željnim ogleda pod strokovnim vodstvom, je bil le-ta vedno na voljo.

Obdobje 1969–1979

V tem obdobju je muzej svoje napore usmeril v preurejanje in izpopolnjevanje zbirk. Bližalo se je namreč praznovanje 1000-letnice prve omembe Škofje Loke leta 973, ki se mu je s predstavitvijo rezultatov svojega strokovnega dela, vključno z novo zbirko NOB, želel pridružiti tudi muzej.

Leta 1969 je v Škofji Loki že drugič potekala Mala Groharjeva slikarska kolonija. Tokrat je prerasla regijski okvir, saj je bila kot manifestacija prijateljstva mladih organizirana v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger. Ta izredno uspešna prireditel tako po številu udeležencev kot po številu obiskovalcev teh razstav, je bila hkrati tudi svojevrstna oblika muzejske pedagoške dejavnosti. Mladi likovniki so vsako leto v začetku junija za tri dni prihajali v Škofjo Loko, upodabljali kulturne znamenitosti v mestu in okolici ter slikali tudi v muzeju razstavljene eksponate. Prireditel je postala tradicionalna oblika druženja mladih, udeleževali so se je učenci slovenskih osnovnih šol in učenci iz drugih republik. Od leta 1974 do 1985 je potekala izmenoma enkrat v Škofji Loki, drugič pa v Smederevski Palanki. Leta 1969 je bilo na razstavi v muzejski galeriji na ogled nad 200 likovnih del, predvsem akvarelov, ki jih je naslikalo prav toliko mladih likovnikov pod vodstvom več kot 70 mentorjev, razstavo pa si je ogledalo več kot 5.000 obiskovalcev²⁰. Dve leti zatem se je Mala Groharjeve slikarske kolonije udeležilo že 340 učencev in skoraj 100 likovnih pedagogov²¹. Istočasno je pričel muzej prirejati likovne tečaje za mladino, ki se jih je v letu 1969 udeležilo ca. 40 otrok²².

Ker je stari vodnik po muzejskih zbirkah očitno pošel, je muzej leta 1972 izdal njegov ponatis v nekoliko razširjenem obsegu²³. Za pedagoško delo v muzeju pa je bil

v tem obdobju že nastavljen poseben *»muzejski delavec vodnik ali kustos pedagog«*, ki pa se ni v celoti posvečal izobraževalnemu delu. Pozimi, ko je bilo zaradi neogrevanih prostorov manj obiska, je opravljal še drugo strokovno delo (inventarizacija, preparacija, administracija), v sezoni, ko je bilo obiskovalcev, predvsem šolskih skupin, največ, pa so mu priskočili na pomoč tudi drugi strokovni delavci²⁴.

Prvi muzejski sodelavec, ki je opravljal delo muzejskega pedagoga, je bil Janez Eržen. Vzgojno-izobraževalno delo v muzeju je predstavil v prispevku, kjer je prikazal strukturo takratnih obiskovalcev muzeja in s primeri iz svoje večletne vodniške prakse podkrepil nujnost različnega pristopa pri podajanju razlage različnim skupinam obiskovalcev²⁵. Tako razlikuje med šolskimi skupinami, ki si ogledajo muzej v sklopu eno- ali večdnevniških ekskurzij, med tistimi, ki se pri ogledu želijo osredotočiti le na eno temo, in zato želijo podrobnejšo razlago (šolska ura v muzeju), ter na skupine, ki si želijo pod strokovnim vodstvom muzejskega pedagoga ogledati tudi mestno jedro in kulturne spomenike v okolici Škofje Loke (Crngrob, Suha, Visoko). Med preostalimi skupinami muzejskih obiskovalcev prav posebej omenja vojake, ki v Škofji Loki služijo vojaški rok. Zanje so v muzeju pripravili več vodstev, pri čemer so predstavili kraj, njegovo zaledje in prebivalstvo v preteklosti. Prispevek zaključí s predlogom, da bi bilo smiselno urediti *»šolski razred«*, kjer bi bilo ob predvajanju diapozitivov mogoče pripraviti kvalitetnejše *»šolske ure«*²⁶.

Pedagoško delo je v tem obdobju postalo enakovredno drugim muzejskim strokam. Opravljal ga je prav v ta namen nastavljeni strokovni sodelavec muzeja, ki je poleg *»običajnih«* vodenj po muzeju razvil tudi *»šolsko uro«*, t. j. tematsko poglobljeno obliko seznanjanja mladih obiskovalcev z vsebino posameznih muzejskih zbirk. Z uporabo avdiovizualnih pripomočkov bi jo želel še izpopolniti, vendar zaradi pomanjkanja ustreznega prostora in opreme to ni bilo mogoče. Muzej je v tem obdobju pedagoško delo iz muzejskih zbirk razširil še v staro mestno jedro in na umetnostne spomenike v okolici Škofje Loke. Z Malo Groharjevo slikarsko kolonijo pa mu je bogato kulturnozgodovinsko dediščino Škofje Loke uspelo predstaviti izjemno velikemu številu mladih z območja celotne Jugoslavije.

Obdobje 1979–1989

Ravnatelj Andrej Pavlovec je že v poročilu za leto 1975 zapisal, da *»šolske skupine prihajajo v muzej premalo pripravljene in da bo muzej moral v bodoče misliti na poseben prostor za šolske skupine in na kustosa pedagoga«*²⁷. Po nekajletni prekinitvi (1975–1979) je bilo leta 1980 v muzeju ponovno sistemizirano delovno mesto kustosa pedagoga, ki obenem opravlja tudi knjižničarska dela.

Podpisana sem pričela z vodstvi šolskih in drugih skupin po muzeju. Po klasični metodi sem vodila osnovnošolce, srednješolce, sindikalne skupine, pa tudi vojake iz škofovsko vojašnice in različne druge skupine, pri čemer se je nemalokrat izkazalo, da so predvsem šolske skupine preštevilčne in zato težko obvladljive. Ker je želel muzej vzpostaviti s šolami bolj načrtno sodelovanje, iz katerega bi izhajal tudi dogovorjen in reden obisk muzeja, smo leta 1985 vsem osnovnim in srednjim šolam v občini poslali vodnik po muzeju. Z njim smo želeli pedagoge opozoriti na bogate muzejske zbirke, ki so bile v letih 1983/84 spet dopolnjene in preurejene. Novi vod-

nik po muzeju je bil sprva dostopen le kot tipkopis, šele ob praznovanju 50-letnice muzeja je izšel v obliki brošure in kasneje doživel dva ponatisa²⁸.

Šole so izrazile željo po razstavah, na katerih bi muzej predstavil posamezna zgodovinska obdobja²⁹, zato smo v letu 1987 pripravili gostovanje didaktične razstave Narodnega muzeja iz Ljubljane »Kelti na Slovenskem«. Razstavo si je v muzejski galeriji ob razlagi kustosa pedagoga ogledalo prek 900 osnovno- in srednješolcev, ki smo jim ob odsotnosti arheološke zbirke v muzeju na ta način približali zadnja stoletja samostojnosti današnjega slovenskega ozemlja pred rimsko zasedbo.

Nadaljevalo se je delo na področju popularizacije muzeja; v glasilih delovnih organizacij škofjeloške občine sem v letih 1985/89 predstavila zgodovino muzeja in muzejskih zbirk v občini (Železniki, Žiri, Sorica) ter zgodovinski in urbanistični razvoj Škofje Loke³⁰.

Hkrati smo v muzeju pričeli pripravljati pedagoške dejavnosti za posamezne ciljne/starostne skupine muzejskih obiskovalcev, izhajajajoč pri tem iz primerov, predstavljenih na posvetovanju o vzgojno-izobraževalni vlogi muzejev in galerij³¹. Tako smo v letu 1987 za učence 6. razredov pripravili posebno zgodovinsko učno uro o nastanku srednjeveških mest. Ta ni zasnovana kot klasičen ogled muzejskih zbirk, temveč vključuje tudi spoznavanje novih pojmov, vezanih na obravnavo omenjene učne snovi v učnem programu, odvija pa se v zgodovinski zbirki muzeja. Učno uro smo dopolnili z več učnimi listi (trgovske povezave Škofje Loke z mesti v slovenskem Primorju, z Reko, Čedadom in Freisingom; izvozni in uvozni artikli z loškega in na loško ozemlje; znamenitosti starega mestnega jedra Škofje Loke).

Medtem je TV Ljubljana v muzeju posnela 35-minutno oddajo, ki jo je predvajala v seriji »Obiskujemo slovenske muzeje in galerije«³². Muzej je pridobil posnetek te oddaje in ga uporabil kot povabilo na ogled muzeja in kot ilustracijo obravnavanih učnih vsebin na osnovnih in srednjih šolah. Jeseni 1989, ob slovesnem praznovanju 50-letnice muzeja, pa nam je uspelo v pritličju Okroglega stolpa pridobiti in opremiti poseben prostor s ca. 50 sedeži in opremo za videoprojekcijo. To je močno izboljšalo možnosti za muzejsko pedagoško dejavnost, čeprav je bil prostor hkrati namenjen tudi razstavnim dejavnostim. Tu smo obiskovalcem lahko posredovali osnovno informacijo o muzejskih zbirkah, predvsem v konici sezone, ko je bilo obiskov organiziranih šolskih skupin največ in kustos pedagog tudi ob pomoči sodelavcev vsem ni zmožal zagotoviti strokovnega vodstva. Videoteko smo izpopolnili še s posnetki etnoloških tém, ki jih je na Škofjeloškem posnel Avdiovizualni laboratorij ZRC SAZU³³. Ti in še nekateri drugi posnetki so kot t. i. spremljevalna dejavnost obogatili marsikatero občasno razstavo v Okroglem stolpu³⁴.

V tem obdobju je muzej razširil pedagoško dejavnost z gostovanjem didaktične razstave in z muzejsko učno uro o nastanku srednjeveških mest. Kustos pedagog je populariziral muzej s članki v glasilih delovnih organizacij in z videoprojekcijami animiral učence in dijake bližnjih šol za obisk muzeja. Po dolgoletnem prizadevanju je muzej pridobil ustrezen prostor in sodobno tehnično opremo za muzejsko pedagoško dejavnost. Ogled stalnih zbirk in občasnih razstav je spremljal videofilm o muzejskih zbirkah in posnetki etnoloških tém s terena.

Obdobje 1989–1999

Začetek obdobja zaznamuje gostovanje dveh muzejskih didaktičnih razstav. Prvo, »Pripoved o prazgodovinski hiši«, avtorice Eve Kocuvan, nam je posredoval Narodni muzej iz Ljubljane⁶⁵. V Okroglem stolpu si jo je septembra in oktobra 1991 ob razlagi kustosa pedagoga ogledalo več kot 400 učencev 6. razredov (vseh obiskovalcev 580). Razstava je bila zasnovana kot ponazorilo prazgodovinskega obdobja, natančneje železne dobe, in je temeljila na poskusu rekonstrukcije prazgodovinske hiše, kakršne naj bi pri nas gradili pred ca. 2500 leti. Zasnovana je bila večplastno: poleg fotografij in besedila, ki so dokumentirali posamezne gradbene faze, je bil sestavni del razstave tudi videofilm, ki je kot sodobni medij blizu mladim pri podajanju učnih vsebin. Spremljala sta jo dva učna lista, za nižjo in višjo stopnjo osnovne šole, ki ju je pripravila avtorica razstave.

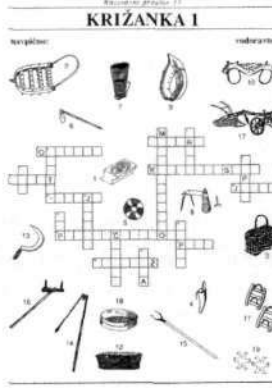
Naslednjo didaktično razstavo nam je posredovala Narodna galerija iz Ljubljane⁶⁶. Razstavo »Nevidne strani vidne umetnosti« avtorice Lidije Tavčar si je v muzejski galeriji v marcu 1992 ob razlagi kustosa pedagoga ogledalo več kot 1300 mladih (vseh



65. E. Kocuvan, ŠPITAL, Narodni muzej, Ljubljana, 1991.



66. L. Tavčar, ROJAKI, Narodna galerija, Ljubljana, 1992.



Didaktično gradivo za razredno stopnjo osnovne šole

obiskovalcev 2215). Ta izredno zanimiva razstava je poskušala prikazati nastanek likovnih umetnin (freska, tabelno slikarstvo, oljno slikarstvo, akvarel in pastel, risarske tehnike in kiparstvo). Obiskovalcu je zato približala materiale in tehnike ter postopke v celotnem procesu nastajanja umetnin. Na ogled so bila originalna likovna dela domačih in tujih mojstrov od srede 15. stoletja do danes iz fonda Narodne galerije, surovine, iz katerih so nekoč pridobivali barvo, predstavljen slikarski in risarski pribor ter rezbarsko orodje. Razstavo je spremljal bogato ilustriran katalog, besedilo zanj je prispevala avtorica razstave, in učna lista za razredno in predmetno stopnjo osnovne šole, ki ju je pripravila Majda Grah-Fridl. Na razstavi smo predvajali tudi videofilme o likovnih tehnikah. Obe razstavi sta doživeli lep odziv osnovnih in srednjih šol v občini. Dve šoli sta ob razstavah organizirali kulturni dan, kamor sta vključili še obisk muzeja in starega mestnega jedra.

Z gostujočimi didaktičnimi razstavami si je muzej pridobil nove izkušnje pri organizaciji, pripravi in izvedbi muzejskih pedagoških dejavnosti. Ker so učni listi kot sestavni del omenjenih razstav bistveno pripomogli k dejavnejšemu ogledu in prepoznavanju predstavljenih vsebin, smo se tudi v našem muzeju odločili pripraviti tovrstno didaktično gradivo. Izhajajoč iz vsebine posameznih muzejskih zbirk (zgodovinska, kulturnozgodovinska, umetnostna, etnološka, prirodoslovna zbirka in zbirka novejše zgodovine, leta 1997 še arheološka zbirka) smo zasnovali učne liste v dveh težavnostnih stopnjah, posebej za razredno in predmetno stopnjo osnovne šole. Na osnovi učnih listov oz. nalog, ki vzpodbujajo učence k pazljivejšemu ogledu muzejskih eksponatov, smo nato pripravili muzejske učne ure. Te se odvijajo v posameznih muzejskih zbirkah, kjer uvodni razlagi muzejskega pedagoga sledi reševanje zastavljenih nalog. Najprej smo v letih 1991/92 pripravili muzejsko učno uro za zgodovinsko, kulturnozgodovinsko in etnološko zbirko muzeja, v letu 1998 pa še za arheološko zbirko⁵⁶. Slednja je zahtevnejša in zato primerna predvsem za srednješolce.

Posebno področje muzejskega pedagoškega dela predstavlja seznanjanje najmlajših, t.j. malih šolarjev z vsebino muzejskih zbirk. S tovrstno dejavnostjo smo v Loškem muzeju pričeli v letu 1993. Zgledovali smo se po Narodni galeriji, kjer motivirajo otroke za ogled umetnin s pomočjo slikanice »Gal v galeriji« avtorjev Svetlane Makarovič in Kostje Gatnika. Besedilo slikanice smo priredili tako, da ustreza enajstim izbranim umetninam v našem muzeju (desetim slikam in eni plastiki). Te otrokom predstavimo najprej tako, da jih projiciramo na platno, nato pa sledi ogled likovnih umetnin v muzeju. Tu predstavimo tudi druge muzejske eksponate, predvsem take, ki so jih otroci pred tem spoznavali upodobljene na likovnih delih. Nazadnje mlade obiskovalce poprosimo, da narišejo njim najljubšo umetnino. Z opisanim pristopom skušamo že pri najmlajših vzbuditi zanimanje za dediščino v muzeju. Skoraj štiriletno obdobje tovrstnega pedagoškega dela smo v septembru in oktobru 1996 predstavili na razstavi otroških risb »Grajske zgodbe«. V Okroglem stolpu je bilo na ogled 177 otroških risb, razstavo pa si je ogledalo več kot 1600 obiskovalcev⁵⁶.

Če smo najprej poskrbeli za najmlajše, da so se ob takem pristopu lahko bolj sproščeno seznanjali z muzejem in bili pri tem dejavni risarji, smo leta 1995 podob-

Einzigartige praxista 3.8

LOSKI ROJAKI

KALANOVŌ POHIŠTVO

Angaben Sie bitte *deutsch* an: ☐ *französisch* ☐ *italienisch* ☐ *englisch* ☐ *spanisch* ☐ *portugiesisch* ☐ *griechisch* ☐ *arabisch* ☐ *hebräisch* ☐ *jiddisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐ *rumänisch* ☐ *bulgarisch* ☐ *serbisch* ☐ *slowenisch* ☐ *polnisch* ☐ *tschechisch* ☐ *slowakisch* ☐ *ungarisch* ☐ *estnisch* ☐ *lettisch* ☐ *litauisch* ☐ *maltesisch* ☐ *malagisch* ☐ *malayisch* ☐ *indonesisch* ☐ *vietnamesisch* ☐ *thailändisch* ☐ *chinesisch* ☐ *persisch* ☐ *türkisch* ☐ *ukrainisch* ☐

[illegible]

Didaktično gradivo za predmetno stopnjo osnovne šole

no dejavnost pripravili še za osnovnošolce. Njim smo namenili posebno zgibanko, s pomočjo katere barvajo, izrezujejo in sestavljajo praznično nošo dedkov in babic. Risbe para v narodni noši in pripadajočih kosov oblačil, ki so na ogled v etnološki zbirki muzeja, je narisala Mirna Pavlovce⁴⁹. Sama sem na témo oblačil in oblačilne kulture v preteklosti pripravila učne liste. Ti temeljijo na upodobitvah noše na likovnih umetninah v muzeju in na predstavitvi posameznih tekstilnih obrti v etnološki zbirki muzeja. Učni listi so v dveh težavnostnih različicah: za razredno in predmetno stopnjo osnovne šole. S pomočjo učnih listov in zgibanke otrokom v muzeju nazorneje predstavimo način oblačenja v preteklosti in jim približamo bogato zbirko tekstilnih obrti: platnarstvo, barvarstvo, čipkarstvo in klobučarstvo.

Da bi muzejsko pedagoško dejavnost razširili tudi zunaj muzejskih prostorov, smo leta 1996 zasnovali program, im. »Skriti zaklad«, ki se odvija v starem mestnem jedru in učence na igriv način seznaja s kulturnozgodovinskimi znamenitostmi Škofje Loke. Sestavlja ga dvajset navodil v verzih, sedem risb kulturnih znamenitosti in devet drobnih predmetov, ki asociirajo na določene kulturnozgodovinske

spomenike in vodijo »iskalce zaklada« po srednjeveški Loki. Ta program je popestril muzejsko ponudbo in pripomogel k živahnejšemu turističnemu utripu mesta. Na pobudo vzgojiteljic iz škofjeloških vrtcev smo ga priredili tudi za male šolarje, ki jim z opisanim pristopom igraje približamo bogato kulturno dediščino domačega kraja.

LOŠKI MUZEJ Škofja Loka

PAR V PRAZNIČNI NARODNI NOŠI IZ DRUGE POLOVICE 19. STOLETJA.

figuri za oblačenje



Posebno pozornost smo v tem obdobju namenili likovnim dejavnostim, ker smo želeli, da bi bili otroci na obisku v muzeju tudi sami dejavni. Da bi doživljali in spoznavali dediščino v muzeju tudi tako, da bi v različnih likovnih tehnikah upodabljali kulturnozgodovinske predmete v muzejskih zbirkah. Nenazadnje se Škofja Loka ne ponaša le z bogato kulturno dediščino, temveč kot »slovenski Barbizon« tudi s slikarsko tradicijo. Povezali smo se z mentorico Jasno Vastl, takrat še študentko Akademije za likovno umetnost v Ljubljani, in prve likovne dejavnosti organizirali poleti 1996 kot počitniške dejavnosti za otroke. Jeseni smo nadaljevali s prirejanjem sobotnih muzejskih delavnic in se povezali z okoliškimi šolami in vrtci. Sprva smo likovne dejavnosti zaradi pomanjkanja ustreznega prostora organizirali kar v pritličju Okroglega stolpa in v muzejski galeriji. Spomladi 1997 pa smo s pomočjo Ministrstva za kulturo uredili in opremili poseben prostor v drugem nadstropju Okroglega stolpa, kjer lahko sprejmemo do 40 otrok. Tu jim ponujamo najboljše razmere za sproščeno ustvarjanje v muzeju in bogat program likovnih dejavnosti, ki se navezuje na posamezne muzejske zbirke.

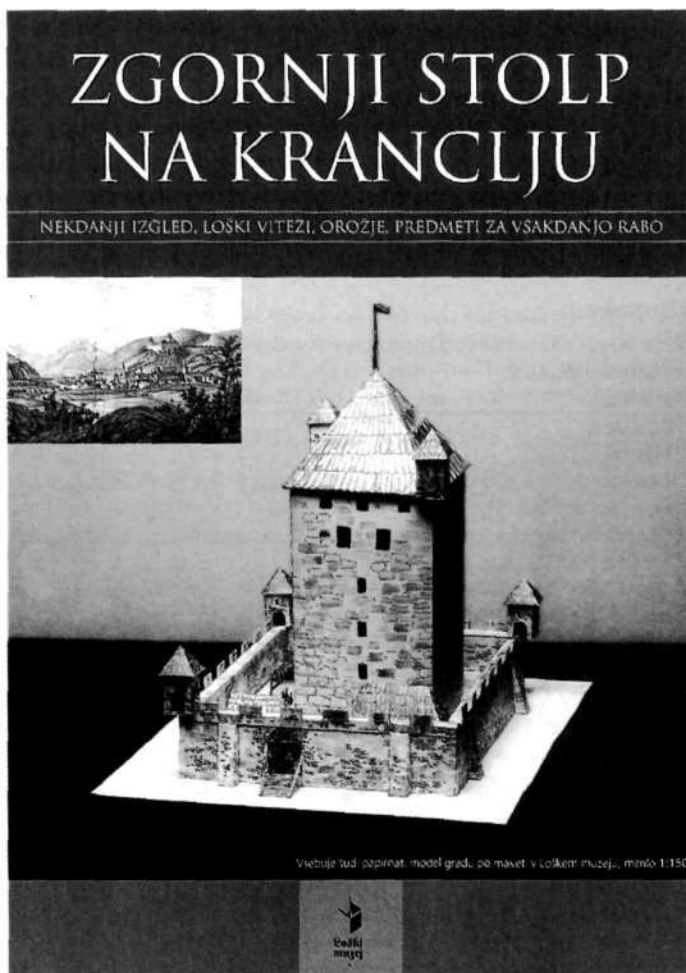
Ob tej priložnosti je muzej izdal droben katalog, ki prinaša vsebinski pregled pedagoških dejavnosti v muzeju⁶⁰. Namenjen je predvsem pedagogom v šolah in vrtcih kot informacija pri načrtovanju pedagoškega dela. V katalogu so predstavljena vodstva, muzejske učne ure in muzejske delavnice, skupaj štiri- najst dejavnosti za mlade obiskovalce,

Zgibanka za barvanje, izrezovanje in sestavljanje praznične narodne noše

pri čemer ni treba posebej poudarjati, da program stalno dopolnjujemo z novimi dejavnostmi.

Tako smo v letu 1999 izdali posebno publikacijo za otroke »Zgornji stolp na Kranclju«, ki bralce seznaja z arheološkimi najdbami z bližnjega Kranclja (te so zdaj na ogled v muzeju), kjer je nekoč stal stolpasti grad¹. Knjižica vsebuje papirnati model gradu, ki je izdelan po maketi v muzeju, in omogoča izvajanje dodatnih dejavnosti, vezanih na spoznavanje srednjeveškega načina življenja tako v muzeju kot v šoli (sestavljanje modela, ogled grajskih ruševin, spoznavanje ljudskih pripovedk z loškega ozemlja na témo gradov itd.).

Nov način dela z mladimi obiskovalci in novi programi so v zadnjem obdobju zelo povečali obseg muzejske pedagoške dejavnosti. Muzejske likovne delavnice smo že četrto leto zapored vključili v program poletnih počitniških dejavnosti za otroke, ki ga v Škofji Loki organizira Društvo prijateljev mladine. Z likovnimi de-



Naslovna stran
publikacije *Zgornji
stolp na Kranclju*

javnostmi nam uspe pritegniti pozornost publike na množičnih prireditvah, kot je npr. vsakoletni »Škofjeloški letni mestni sejem« v okviru Venerine poti. Redno nas obiskujejo šole z območja celotne osrednje Slovenije, Primorske in Celjske kotline. Število vodstev, muzejskih učnih ur in muzejskih delavnic se je v primerjavi z letom 1991 povečalo kar za petkrat in v letu 1998, ko smo pripravili več kot 600 dejavnosti, doseglo največji obseg.

Zaradi povečanega obsega pedagoških dejavnosti smo k sodelovanju povabili študente najrazličnejših strok, predvsem s Filozofske fakultete, ki imajo smisel za delo z občinstvom in jih pedagoško delo v muzeju veseli¹². Ker pa kustosi Loškega muzeja že nekaj časa sodelujemo pri usposabljanju turističnih vodičev za škofjeloško regijo, so se nam pri pedagoškem delu v muzeju pridružili še turistični vodiči. Tako muzej tudi z izobraževanjem turističnih vodičev uspešno dopolnjuje celotno turistično ponudbo Škofje Loke.

Za konec lahko ugotovimo, da so raznovrstne pedagoške dejavnosti v Loškem muzeju postale sestavni del muzejske ponudbe. Vodstva po muzeju in mestnem jedru za male šolarje in osnovnošolce, muzejske učne ure ter muzejske likovne delavnice so postale ustaljena muzejska praksa, ne le med šolskim letom, temveč tudi v času počitnic. Za kakovosten pedagoški program si bo muzej prizadeval tudi v bodoče. Pri tem ne smemo zanemariti različnih pričakovanj muzejske publike; več pozornosti bomo namenili predvsem odraslim obiskovalcem muzeja.

Opombe

¹ Janez Eržen, Obiski v Loškem muzeju in vodniška služba, Loški razgledi 19 (1973), str. 430–432.

² Prav tam, str. 430.

³ Prav tam.

⁴ Prav tam.

⁵ Prav tam.

⁶ Doroteja Gorišek, Ob dvajsetletnici muzejskega dela v Škofji Loki, Loški razgledi 3 (1956), str. 264–267.

⁷ Prav tam, str. 266.

⁸ Občni zbor Muzejskega društva, Poročilo upravnika muzeja, Loški razgledi 5 (1958), str. 238–240.

⁹ Prav tam, str. 239.

¹⁰ Občni zbor Muzejskega društva v Škofji Loki, Poročilo ravnatelja muzeja, Loški razgledi 7 (1960), str. 239–241.

¹¹ Prav tam, str. 240.

¹² Andrej Pavlovec, Razstave v Loškem muzeju, Loški razgledi 8 (1961), str. 222–223.

¹³ Prav tam.

¹⁴ Ponatis iz dela: France Planina, *Škofja Loka z bližnjo okolico*, Ljubljana 1962.

¹⁵ Občni zbor muzejskega društva, Poročilo o delu muzeja, Loški razgledi 11 (1964), str. 228–231.

¹⁶ Andrej Pavlovec, Poročilo o delu Loškega muzeja v letu 1964, Loški razgledi 12 (1965), str. 123–129.

¹⁷ Andrej Pavlovec, Poročilo o razstavah v galeriji, Loški razgledi 14 (1967), str. 205–207.

¹⁸ Občni zbor muzejskega društva Škofja Loka, Poročilo o problematiki Loškega muzeja, Loški razgledi 13 (1966), str. 153–156.

¹⁹ Prav tam.

²⁰ Andrej Pavlovec, Razstave v galeriji, Loški razgledi 17 (1970), str. 282–284.

²¹ Andrej Pavlovec, Razstave v galeriji, Loški razgledi 18 (1971), str. 240–242.

²² Andrej Pavlovec, Nekaj misli ob 30-letnici Loškega muzeja, Loški razgledi 16 (1969), str. 18–21.

- ²³ *Loški grad in muzej*: Vodnik po Loškem muzeju, Škofja Loka, 1972.
- ²⁴ Janez Eržen, Obiski v Loškem muzeju in vodniška služba, *Loški razgledi* 19 (1973), str. 430–432.
- ²⁵ Prav tam, str. 431–432.
- ²⁶ Prav tam, str. 432.
- ²⁷ Andrej Pavlovce, Loški muzej v letu 1975, *Loški razgledi* 23 (1976), str. 375–381.
- ²⁸ Loški muzej: vodnik po zbirkah, Škofja Loka 1989; ponatis 1991; ponatis 1995.
- ²⁹ Vprašalnik, poslan osnovnim in srednjim šolam v škofjeloški občini dne 5. 9. 1986.
- ³⁰ Prispevke so objavljala naslednja glasila: *Instalacije Škofja Loka*, *Elektromotor Železniki*, *Glasnik delovnega kolektiva Gorenjske predilnice Škofja Loka*, *Delo-življenje Žiri*, *Delo in uspeh Škofja Loka*, *Alpke Železniki*, *Jelovica Škofja Loka*, *Odprte strani Škofja Loka*, *Naše delo Škofja Loka*, *Kladivar Žiri*, *Uranar Gorenja vas*.
- ³¹ Posvetovanje z naslovom Vzgojno-izobraževalna vloga muzejev in galerij danes je leta 1985 pripravila Pedagoška sekcija pri Skupnosti muzejev Slovenije. Gradivo je bilo objavljeno v reviji *Argo* 25 (1986).
- ³² Loški muzej, scenarij, besedilo in realizacija Breda Kovič, TV Ljubljana.
- ³³ Odlomki iz ljudske kulture občine Škofja Loka, snemalec Naško Križnar, AVL ZRC SAZU Ljubljana 1985.
- ³⁴ Predvsem razstave Poslikane panjske končnice od 29. maja do 30. junija 1992, Velikonočni utrinki od 4. aprila do 2. maja 1993, Ženska oblačilna kultura na Loškem od 17. septembra do 17. oktobra 1993.
- ³⁵ Mira Kalan: Ob razstavi »Pripoved o prazgodovinski hiši« v Loškem muzeju, *Loški razgledi* 38 (1991), str. 309–310.
- ³⁶ Mira Kalan: Ob razstavi »Nevidne strani vidne umetnosti« v Loškem muzeju, *Loški razgledi* 39 (1992), str. 254–257.
- ³⁷ Loško gospostvo, Gradovi, Mesto, Cehi. – Loški rojaki, Kalanovo pohištvo. – Življenje kmeta in meščana pred industrializacijo. – Oblačila v preteklosti. – Križanka 1 in 2. – Pregled poselitve v arheoloških obdobjih na Škofjeloškem.
- ³⁸ Mira Kalan: Razstava »Grajske zgodbe« v Okroglem stolpu Loškega muzeja, *Loški razgledi* 43 (1996), str. 270–272.
- ³⁹ Par v praznični noši iz druge polovice 19. stoletja: figuri za oblačenje, Škofja Loka 1995; ponatis 1998.
- ⁴⁰ Loški muzej Škofja Loka: pedagoška dejavnost, Škofja Loka 1997; ponatis 1998.
- ⁴¹ Mira Kalan, *Zgornji stolp na Krancju*, Škofja Loka 1999.
- ⁴² Na tem mestu naj navedem študente, ki so sodelovali ali še vedno sodelujejo pri pedagoškem delu v muzeju: Helena Bogataj, Tatjana Demšar, Jana Vidic, Mateja Čepin, Saša Podgoršek, Barbara Poljanec, Barbara Trdina, Jasna Vastl, Andreja Džakušič, Tadeja Dobnikar, Tina Oblak, Tina Ferle, Tina Rupnik, Mateja Jamnik, Špela Šturm, Simona Zadražnik, Polona Omejc, Maja Mohorič, Tina Oman, Jan Novak, Andraž Kalamar in Jože Štukl.

Obiskovalci in pedagoške dejavnosti v Loškem muzeju

Leto	Število obiskovalcev	Število dejavnosti	Število obiskovalcev na dejavnostih
1946	1.000		
1954	10.000		
1955	10.037		
1957	12.706		
1958	10.878		
1959	10.817*		
1960	21.924		
1961	18.621		
1962	16.850		
1963	18.594		
1964	16.995	241	
1965	11.722**		
1966	19.736		
1967	19.463		
1968	22.190		
1969	23.159		
1970	19.600		
1971	21.361		
1973	31.465***		
1975	29.670		
1978	29.856		
1979	20.000		
1980	20.984		
1981	20.306	115	5.197
1982	19.996	98	4.000
1983	4.576****	8	323
1984	8.437****	9	496
1985	15.447	45	1.821
1986	17.711	20	714
1987	17.041	91	4.602
1988	20.205	84	3.850
1989	20.135	82	3.050
1990	13.413	+++	+++
1991	15.150	92	3.408
1992	21.321	114	5.465
1993	21.503	321	10.000
1994	23.985	298	10.200
1995	27.508	488	13.000
1996	33.300	520	13.100
1997	33.402	510	13.048
1998	31.537	633	15.158
1999	26.789	538	13.390

* Zaradi adaptacije muzej odprt šele 27. avgusta 1959.

** Zaradi adaptacije muzej zaprt do 23. maja 1965.

*** Zaradi adaptacije muzej zaprt do 15. avgusta 1973.

**** Zaradi adaptacije muzeja in preureditve zbirk muzej zaprt od 1. 1. 1983 do 15. 10. 1983 in od 1. 1. 1984 do 1. 7. 1984.

+++ Podatki za to leto so nepopolni in zato neprimerljivi.